

ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 2. Лекція 1.

Вимоги до плану наукової праці

План - це короткий перелік проблем, досліджуваних у науковому тексті; "порядок розміщення частин якого-небудь викладу, його композиція".

NB! За допомоги плану узагальнюють і "згортають" інформацію наукового джерела, за ним розкривають, про що написано, яка основна думка, яким чином доведено її істинність, якого висновку доходить автор тексту.

Вимоги до плану наукової праці

- *Плану має лаконічну і чітку структуру;*
- *Перший і останній пункти логічно розпочинають і завершують виклад основних питань тексту.*
- *Заголовки розділів плану віддзеркалюють головні думки у тексті та співвідношень між ними;*

- **Цінність плану для читача наукового тексту полягає у тому, що він допомагає усвідомити прочитане і стисло відтворити в пам'яті зміст наукового джерела, зосереджуючи увагу на найсуттєвішій інформації.**

Структура плану

За структурою план може бути **простим і складним.**

Простий, якщо в ньому зазначені лише основні питання, у пунктах простого плану перелічують основні мікротеми тексту.

Складний, якщо поруч з основним є додаткові запитання, пункти складного плану розбивають на підпункти.

Типи планів

Питальний план складають за допомогою питальних речень, які розкривають проблематику тексту у логічній послідовності; кожному смисловою блоку відповідає одне запитання, а кожне наступне пов'язане з попереднім.

Наприклад:

1. Що таке мовна норма?
1. До яких джерел слід звертатися, щоб перевірити правильність написання того чи іншого слова?
1. Який зв'язок між "Правописом" і словниками?

Типи планів

Тезовий план - сформульоване основне положення абзацу, його мікротема.

Наприклад:

1. Конституція в сучасному світі є невід'ємним атрибутом держави, ознакою її суверенності.
1. Під конституцією в матеріальному значенні розуміють здебільшого сукупність юридичних норм, які закріплюють основні права і свободи людини і громадянина.
1. Конституція у формальному значенні іменують єдиний акт або ж кілька актів, що мають вищу юридичну силу стосовно інших нормативних актів.
1. Як Основний Закон, Конституція України складає ядро національної правової системи, є юридичною базою для розвитку всього українського законодавства.

Типи планів

Номінативний (називний) план послуговуються називними реченнями, у яких головний член (підмет) виражений іменником або прикметником, дієприкметником - тільки у формі називного відмінка.

Наприклад:

1. Слово світське і сакральне в культурному процесі.
2. Релігія як символічна форма: раціональні та ірраціональні аспекти.
 - 2.1. Слово в християнському культі.
 - 2.2. Світське і сакральне осягнення слова Біблії.
 - 2.3. Функціональність біблійної символіки в сучасному суспільстві.
3. Слово в мистецтві красного письменства.
 - 3.1. Соціальний статус поета (письменника).
 - 3.2. Освітній потенціал творів красного письменства.

Тези як вид наукового тексту

Тези:

- положення, висловлене в книжці, доповіді, статті тощо, правдивість якого треба довести.
- положення, що коротко і чітко формулює основну ідею чого-небудь або провідне завдання, що стоїть перед кимсь.
- коротко сформульовані основні положення доповіді, лекції, статті тощо

Теза у широкому розумінні - будь-яке твердження, яке стисло викладає ідею, у вузькому розумінні - деякий текст, що формулює сутність, обґрунтовує доказ.

Тези як вид наукового тексту

Функціональне призначення тез:

- Виступають засобом короткої презентації результатів наукового дослідження;
- Завдяки стислості допомагають у побудові теорії, оскільки самі по собі є певними узагальненнями.
- Можуть відігравати роль своєрідного плану подальших досліджень – оскільки в їхньому змісті звичайно дається оцінка того, що зроблено, і того, що ще слід зробити.
- Відіграють роль засобів своєрідної інституціоналізації отриманого знання.
- Виступ з тезами на конференції являє собою процес не тільки оповіщення наукового співтовариства про отримані результати, а й перевірки їх колективним інтелектом.

Тези як вид наукового тексту

Відповідно до мети тези бувають:

- **вторинні;**
- **оригінальні.**

Вторинні тези слугують для виділення основної інформації в тому чи іншому джерелі (наприклад, підручнику, монографії, статті) під час читання, реферування, їх призначення - створити модель змісту тексту, яку можна було б осмислювати далі, а обсяг тез відповідає кількості інформаційних центрів тексту, зазвичай їх складають мовою автора.

Тези як вид наукового тексту

Оригінальні тези створюють як первинний текст. Вони можуть бути:

- ключовими елементами майбутньої наукової розвідки (планом, начерком основних положень);
- стислою формою презентації результатів наукових досліджень під час виступу на науковій конференції.

Оригінальні тези - предметно-логічне ціле, об'єднане спільною думкою, що відображена у заголовку, призначення якого - зорієнтувати читача у змісті наукового тексту.

На відміну від розгорнутого плану, який тільки називає питання, тези розкривають розв'язання цих питань.

Прагнення автора тез до стислості зумовлює відсутність прикладів, цитат. Загальну норму жанру тез - високу насиченість висловлювання предметно-логічним змістом - реалізовано в оптимальному поєднанні складності думки з ясністю і доступністю викладу

Тези як вид наукового тексту

Вимоги до складання тез:

- формулювання думок повинно бути чітким і стислим, але зі збереженням самобутності форми;
- викладання основних авторських думок у вигляді послідовних пунктів,
- записуючи тези, нумерують кожен, в кожній тезі варто виокремлювати ключове слово;
- якщо текст великий за обсягом, то в кінці кожної тези вказують номер сторінки джерела.

Тези як вид наукового тексту

Тези мають чітко регламентовану змістово-композиційну структуру, в якій виокремлюють такі складові:

1. Преамбула (1 -2 тези);
2. Основний тезовий виклад (3-6 тез);
3. Висновкова теза/тези (1-2).

У преамбулі стисло формулюють проблему дослідження і обґрунтовують актуальність теми з погляду сучасного стану науки і практики.

Основний тезовий виклад передбачає розв'язання таких завдань:

- сформулювати мету дослідження, схарактеризувати об'єкт і матеріал дослідження;
- описати перебіг дослідження;
- визначити критерії оцінювання і технологію оброблення результатів.

Висновкова теза презентує результати і загальний висновок, перспективи подальшого дослідження.

Алгоритм підготовки тез

1. Усвідомити, що будуть презентувати тези: теорію, методи, результати чи методику дослідження.

2. Сформулювати мету підготовки тез та зазначити її у назві тез, яка повинна відображати основну ідею, думку, положення.

3. Виділити (продумати та сформулювати) основні смислові та значеннєві позиції, що й будуть виступати в якості основних тезових положень.

4. Об'єднати тезові положення у єдиний текст та відредагувати його з огляду на цілісність й логічну послідовність.

Тези як вид наукового тексту

Друкують тези у спеціальних збірниках, матеріалах конференцій тощо.

Оформлення тез у вигляді публікації передбачає дотримання такт вимог:

- у правому верхньому куті аркуша зазначають прізвище та ім'я автора і необхідні відомості про нього;
- формулювання кожної тези починають з нового рядка, акцентують увагу на актуальності проблеми, стані її розроблення в науці, положеннях, висновках дослідження;
- обсяг тез становить 2-3 сторінки друкованого тексту через 1,5-2 інтервали.

